

Artur Jazdon, Danuta Czaja

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej i sieci bibliotek zakładowych UAM za rok 1999

Biblioteka 4 (13), 141-169

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ I SIECI BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH UAM ZA ROK 1999

I. Uwagi wstępne

Rok 1999 był rokiem przełomowym w historii Biblioteki Uniwersyteckiej. Po dwóch latach przygotowań uruchomiono bowiem pierwsze moduły systemu komputerowego HORIZON. Od stycznia rozpoczęto opracowywanie nowych wpływów oraz retrokonwersję starego zasobu poczynając od księgozbioru dydaktycznego wypożyczalni. Z początkiem nowego roku akademickiego uruchomiono moduł udostępniania co połączone z oddaniem do użytku nowej wypożyczalni. Wdrażano również moduł gromadzenia i rozpoczęto przygotowania do wdrożenia modułu czasopism. Równocześnie prowadzono intensywne prace nad wydzieleniem z księgozbioru głównego tych wszystkich książek, które należało przenieść do księgozbioru dydaktycznego wypożyczalni. Przygotowano nowy regulamin udostępniania zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej zwiększający znacznie ich prezencyjność, czyli udostępniania na miejscu. Równocześnie rozpoczęto akcję oznaczania egzemplarzy, które mają być udostępniane wyłącznie na miejscu. Dalej porządkowano stary katalog poprzez wyłaczanie kart dzieł zagubionych, co powiązano z porządkowaniem kont czytelniczych (przed ich wpisaniem do bazy) oraz kuponoteki w magazynie.

Prowadzenie tak wielu różnorodnych działań, nie mogło nie odbić się na części typowych dotąd zadań i prac, których realizacja uległa w pewnym zakresie wydłużeniu. Równocześnie należy podkreślić, iż wykonując te zadania nie otrzymaliśmy żadnego wsparcia etatowego (o co staraliśmy się przy poparciu Rady Bibliotecznej) ani też dodatkowych środków finansowych. Pomimo tego udało się wykonać tę ogromną pracę. Śmiało możemy stwierdzić, że Biblioteka końca roku nie jest już tą samą biblioteką, jaką była na początku roku sprawozdawczego. Efekty tej pracy są już wyraźnie widoczne, choć należy podkreślić, iż dopiero utrzymanie podobnego zakresu i rozmachu prac w dwóch następnych latach zadecyduje o pełnym jej przekształceniu w nowoczesną instytucję.

Równocześnie, oddając pierwszeństwo pracom związanym z retrokonwersją zbiorów i wyraźną poprawą obsługi czytelników, należało przesunąć akcenty w pracy pozostałych agend. Wymagało to również przeznaczenia pozostających w naszej dyspozycji środków z funduszu bezosobowego lub pozyskanych środków własnych na te prace priorytetowe, kosztem realizacji innych zadań.

Omawiając realizację podstawowych zadań i komentując zawarte w poniższym sprawozdaniu dane statystyczne będę wielokrotnie odwoływał się do zawartych powyżej stwierdzeń.

II. Organizacja

1. Struktura organizacyjna Biblioteki Uniwersyteckiej uległa minimalnej zmianie. 1 kwietnia 1999 roku powołano do życia stanowisko wicedyrektora ds. komputeryzacji, które powierzono mgr Annie Rucińskiej-Nagórnymy.

Powołano zespół kierowniczy na nową kadencję lat 1999/2000-2001/2002.

2. Rada Biblioteczna zebrała się 4-krotnie, omawiając m.in.: problemy związane z komputeryzacją, finansami Biblioteki Uniwersyteckiej, prenumeratą czasopism (wybór dostawcy), cennikami usług, opiniowaniem nowego regulaminu Udostępniania Zbiorów, sprawami kadrowymi oraz zatwier-

dzeniem sprawozdania za rok poprzedni. Jedno z posiedzeń poświęcono podsumowaniu działania Rady Bibliotecznej kadencji lat 1996/7-1998/9, ostatnie natomiast zainaugurowało działalność Rady nowej kadencji.

3. Przygotowano 5 zarządzeń wewnętrznych m.in.: na temat zasad gromadzenia, tworzenia WWW Biblioteki, procedury postępowania przy porządkowaniu zbiorów podręcznych, wykorzystywania i zabezpieczenia pieczętek. Uzupelnione zostały one pięcioma komunikatami porządkowymi, w tym m.in. dotyczącymi prac Komisji Doboru i Selekcji Zbiorów.

4. Stan etatowy Biblioteki Uniwersyteckiej wyniósł na koniec roku 190¼ etatu i był wyższy o 1 etat od stanu z końca 1998 roku z powodu zwiększenia zatrudnienia w grupie pracowników obsługi. Zatrudnionych na nich było 68 mężczyzn (34%) i 130 kobiet (66%).

Na szczególną uwagę zasługuje przekształcenie dwóch etatów kustoszów na etaty bibliotekarzy dyplomowanych.

Stan etatowy z podziałem na grupy pracownicze:

Grupa pracownicza	Liczba etatów
- bibliotekarze dyplomowani	18
- służba biblioteczna	123
- inżynierjno-techniczni	1
- techniczni	3
- administracja	4 ⁷ / ₈
- obsługa	40 ³ / ₈

Struktura wykształcenia kadry przedstawiała się następująco:

Wykształcenie	ilość osób	%
- wyższe	96	48%
- średnie biblioteczne	18	9%
- średnie	28	15%
- zasadnicze	26	13%
- podstawowe	30*	15%

* w tym 25 osób w obsłudze i administracji

W porównaniu z rokiem 1998 nie nastąpiły żadne zasadnicze zmiany w strukturze zatrudnienia.

5. Absencja chorobowa wyniosła 2.582 dni, tj. 17 na 1 osobę (1998 - 14 dni).

Wyższa niż w ubiegłych latach była fluktuacja kadr wynosząca 8,2% (1998 - 5,4%).

6. Regulację uposażeń (niestety po raz kolejny kwotowo bez udziału kierownictwa Biblioteki) przeprowadzono w miesiącu marcu we wszystkich grupach pracowniczych.

Z funduszu nagród 52 osoby otrzymały nagrody na ogólną kwotę 26.790 zł

Wszyscy pracownicy otrzymali:

- w listopadzie jednorazowo dodatkową wypłatę w wysokości 180 zł;
- z funduszu socjalnego kwotę 390 zł (na pełen etat, dla pracujących minimum 1 rok);
- legitymacje uprawniające do korzystania ze zniżki 50% za przejazdy koleją.

Średnia płaca bibliotekarzy wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 42% i wyniosła na koniec roku 985 zł, przy czym dla służby bibliotecznej 945 zł, a dla bibliotekarzy dyplomowanych 1.469 zł. Tak wysoki wzrost płac wynikał z ubruttwienia wszystkich uposażeń z początkiem roku sprawoz-

dawczego, co w praktyce oznaczało ich nominalny wzrost o 23%. Drugim czynnikiem wzrostu płac było podnoszenie kwalifikacji, co wiązało się z przenoszeniem pracowników do wyższych grup uposażenia.

Niski poziom płac pozostawał nadal przeszkodą w zatrudnieniu poszukiwanej (specjalistycznej) kadry. Nie pozostawał on w żadnym stosunku do wymagań kwalifikacyjnych i obciążenia personelu, które wzrosły niewspółmiernie w związku z transformacją Biblioteki wynikającej z jej komputeryzacji.

III. Finanse

1. Budżet Biblioteki Uniwersyteckiej wyniósł 7.930.000 zł (1998 - 6.620.000 zł, a więc był wyższy o 19,8%). Został on wykorzystany następująco:

Dział budżetu na 1999	Plan	Wykonanie
1. Wynagrodzenia z narzutami w tym:	4.060	4.077
osobowy fundusz płac	3.070	3.108
bezosobowy fundusz płac	80	99
"13 pensja"	181	187
2. Odpisy na fundusz zakładowy	180	194
3. Amortyzacja	180	133
4. Zakup książek	220	297
5. Zakup książek z Wydawnictwa Naukowego UAM	70	100
6. Zakup czasopism	1.600	1.574
w tym dotacja MEN	830	830
7. Zbiory specjalne	110	207
8. Zakup drobnego wyposażenia	90	141
9. Zakup materiałów	170	135
10. Opłaty pocztowe	100	81
11. Konserwacja, wykonanie druków, mikrofilmowanie	400	323
12. Koszty utrzymania obiektu	440	432
13. Podróże krajowe i zagraniczne	30	23
14. Pozostałe koszty	280	203
w tym VAT	90	57
Ogółem (w tys. zł)	7.930	7.920

Zauważyć należy dokonywanie dużych przesunień w ramach poszczególnych grup planu budżetowego, co zostało spowodowane głównie brakiem środków na gromadzenie książek oraz brakiem środków w budżecie Uczelni na wyposażenie nowo wyremontowanej Wypożyczalni, co bardzo obciążało budżet Biblioteki.

Wzorem lat ubiegłych Biblioteka Uniwersytecka starała się samodzielnie pozyskiwać środki na realizację określonych zadań. Pozyskano blisko 359 tys. zł (a z dotacją MEN na czasopisma - 1.189 tys. zł) w tym:

Kary	39.770
Zapisy	29.730
Czytelnia Niemiecka	4.320
Wynajem pomieszczeń	19.066
Odsetki	16.240
Dofinansowanie wydawnictw, wystaw (UM i UW)	13.000
Środki za gazowanie i przechowywanie książek z Nysy	10.800
FNP - program „LIBRARIUS”	105.000
DOT - czasopisma	830.000
DOT - inne prace	70.000
- dotacja PPCh w Poznaniu	5.000
- inne	2.224
Ciążeń:	
Noclegi	38.400
UW Konin	5.000

Środki uzyskane w ramach DOT-u na zakup czasopism i baz danych zostały przeznaczone na ten cel.

Środki uzyskane z kar i zapisów, inaczej niż w latach poprzednich, przeznaczone były głównie nie tyle na zakup literatury i drobnego wyposażenia, ile na opłacenie godzin nadliczbowych w związku z realizacją prac związanych z komputeryzacją.

Środki z programu "LIBRARIUS" wykorzystane zostały na zakup regałów do pomieszczeń nowej Wypożyczalni.

2. Sytuację finansową Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 1999 uznać należy za porównywalną z sytuacją z roku 1998, choć nadal nie jest ona w pełni zadowolająca. Uwaga ta odnosi się nadal do wysokości środków przyznanych na gromadzenie literatury, jak też środków na remonty i zakup drobnego wyposażenia bibliotecznego, zlecenie usług introligatorsko-konserwatorskich oraz prowadzenie wspomnianych już prac związanych z komputeryzacją i retrokonwersją.

IV. Obsługa administracyjno-gospodarcza

1. Przyjęto 61.303 (1998 - 56.612), a wysłano 10.989 (1998 - 11.568) przesyłek za kwotę 67.447,90 zł (1998 - 81.069,47). Oznacza to, że każda tegoroczna przesyłka kosztowała BU przeciętnie 6,14 i była tańsza od ubiegłorocznej o 0,85 zł (tj. 13,8%), co spowodowane zostało zakupieniem frankownicy i uzyskaniem z tego tytułu upustu, a także zmniejszeniem liczby paczek zagranicznych (ograniczenie wymiany) z 1.530 do 878 i listów zagranicznych z 1.460 do 1.151.

2. W ramach prac remontowych przeprowadzono:

- adaptację sali starego magazynu na Wypożyczalnię Książek;
- remont pomieszczeń w magazynie książek (pomieszczenie kuponoteki, zaplecze socjalne);
- wykonanie blatów do introligatorni;
- remont świetlika w nowym magazynie;
- remont dachu i opierzeń nowego gmachu;
- wymianę drzwi w Czytelni Zbiorów Specjalnych.

Stan budynków wymaga dalszych intensywnych prac remontowych.

3. Zdołano zakupić:

- wyposażenie do organizowanej Wypożyczalni oraz Wypożyczalni Międzybibliotecznej;
- drobny sprzęt: krzesła, aparaty telefoniczne, lampy.

V. Gromadzenie zbiorów

1. Wpływ ogólny oraz ilość materiałów skierowanych do zbiorów przedstawia się następująco (w tys. woluminów):

Rok	Wpływ ogółem	Wpływ do zbiorów
1997	98,6	33,25
1998	140,7	35,10
1999	148,9	31,20

Z ogólnego wpływu 148.910 jednostek wyłączono 117.704 jednostek, skierowując do zbiorów 31.206, tj. 21% spośród wszystkich materiałów, które wpłynęły do Biblioteki. Jest to wynikiem stałego zawężania gromadzenia do publikacji wyłącznie wartościowych i w pełni zgodnych z przyjętą polityką gromadzenia. Należy zwrócić uwagę na postępujący kolejny rok wzrost ilości materiałów, które wpłynęły do Biblioteki (wzrost o 5,8%). Spowodowany on został przede wszystkim zwiększonym wpływem z: kupna o 5,8%, z dubletów o 14% i z egzemplarza obowiązkowego o 20%. Warto wskazać, że na przestrzeni ostatnich 3 lat wpływ z egzemplarza obowiązkowego wzrósł o 37%. Tym samym na jednego pracownika Oddziału Gromadzenia wpływ wyniósł 7,8 tys. wol., co daleko przekracza średnią krajową czy np. normy obowiązujące w bibliotekarstwie niemieckim.

2. Ilość materiału, który wpłynął do Biblioteki (w wol.):

Źródło wpływów	1998	1999	1998 ⇔ 1999
Kupno	8.652	9.153	+5,8%
Wymiana	11.360	9.614	-15,4%
EO	54.470	65.576	+20,3%
Dary	16.852	8.229	-51,2%
Dublety	49.398	56.338	+14,0%
RAZEM	140.732	148.910	+5,8%

3. Wpływ do zbiorów z poszczególnych źródeł wpływu kształtował się następująco:

Źródło wpływu	1999 (w wol.)	1998 (w wol.)	1999 ⇔ 1998	Udział % w wykonaniu 1999
Kupno	7.079	6.788	+4,3%	22,70
Wymiana	3.086	4.400	-29,9%	9,90
EO	16.450	13.055	+26,0%	52,70
Dary	3.784	8.912	-57,5%	12,10
Dublety	807	1.915	-57,9%	2,60
RAZEM	31.206	35.070	-11,0%	100,00

Struktura rozkładu materiału skierowanego do zbiorów przez poszczególne źródła wpływów w stosunku do roku poprzedniego i przyjętych założeń uległa poprawie. Wpływ z kupna po latach spadku wzrósł o 4,3%, a jego udział we wpływie globalnym o 3,4%. Zgodnie z założeniem, iż do zbiorów należy kierować jak najczęściej wpływów celowych (a więc pozyskiwanych drogą kupna) należy dążyć do utrzymania tej tendencji wzrostowej. Zależać to będzie głównie od sytuacji finansowej Biblioteki. Mimo wskazywania w dwóch ubiegłych latach na dramatycznie niski poziom liczby woluminów wprowadzanych na całą uczelnię na jednego pracownika i studenta, i płynących stąd wniosków o zwiększone finansowanie zakupów - wzrost środków na ten cel był nadal niski. Zmusiło nas to do decyzji o odejściu od dyscypliny budżetowej w tym punkcie i przesunięciu na realizację tego celu środków z innych źródeł. Zmalał wpływ z wymiany, co jest konsekwencją dalszej selekcji liczby partnerów i realizacji decyzji dotyczącej zaprzestania wprowadzania do zbiorów materiałów nie profilowych i zbyt szczegółowych. Więcej z tych ostatnich przekazano do specjalistycznych bibliotek sieci. Zgodnie z postulatami z lat ubiegłych, utrzymano zmniejszony poziom zakupów na cele wymiany wydawnictw spoza Wydawnictwa UAM (1.871; w roku ubiegłym - 1.804) co stanowiło 20% ilości woluminów kupowanych do zbiorów (1997 - 30%).

Wzrósł wpływ z EO w wyniku zwiększonej produkcji wydawniczej w kraju i pewnej poprawy w zakresie wywiązywania się wydawców z obowiązku respektowania przepisów prawa. O ile w 1998 roku do zbiorów skierowano 31,5% materiałów z tego źródła, to w 1999 roku - 25%. Świadczy to o prowadzeniu stosunkowo ostrej selekcji wpływającego materiału, co jest zjawiskiem zgodnym z założeniami polityki gromadzenia.

Wpływy pozyskiwane drogą darów oraz zagospodarowywania dubletów i druków zabezpieczonych zawsze podlegają największym wahaniom, które trudno przewidywać i stymulować. Zgodnie z przyjętymi założeniami, należy jednak i tu dbać o dobór wyłącznie materiału wartościowego i zgodnego z założeniami polityki gromadzenia. Warto wskazać jednak na wzrost liczby zagospodarowanych zbiorów zabezpieczonych, z 7.883 do 15.320 wol.

4. Przeprowadzona w 1998 roku weryfikacja partnerów wymiany z 559 do 398 (w tym 365 bibliotek zagranicznych i 33 krajowe) przyniosła efekty w roku sprawozdawczym. Wartość materiałów wprowadzonych do zbiorów drogą wymiany wyniosła 239.736 zł (1998 - 285.302). Kontrahentom BU wysłano łącznie 5.343 woluminów (1998 - 7.068), z których 4.161 (1998 - 5.604) stanowiły publikacje zakupione na ten cel z Wydawnictwa Naukowego UAM. Spośród otrzymanych od partnerów 9.614 woluminów do zbiorów wprowadzono 3.086, a więc 32,1%. Materiały specjalistyczne kierowano do bibliotek sieci.

5. Liczba tytułów czasopism wpływających na bieżąco zwiększyła się (o 109 tytułów w stosunku do roku 1998) i wyniosła 3.980, w tym 2.158 polskich oraz 1.822 zagraniczne (1998 roku odpowiednio 2.048 i 1.823, łącznie 3.871). Wskazać należy, iż w przypadku kupna kolejny już rok z rzędu mamy do czynienia ze wzrostem, tym razem o 82 tytuły, co wynika ze zwiększenia zakupu czasopism zagranicznych o 45 (do 632) i polskich o 37 (obecnie 137).

6. W wyniku prowadzonej selekcji wycofano 26.409 woluminów (1998 - 11.552) ze zbioru głównego. Z księgozbioru dydaktycznego wycofano kolejnych 2.490 wol., co dało łącznie 28.899 woluminów. Selekcja zbiorów była więc wyższa niż w roku ubiegłym, co było zgodne z prowadzoną polityką zarządzania zbiorami. Z inwentarzy wykreślono 23.980 spośród tych jednostek. Liczba nowych jednostek zinwentaryzowanych wynosząca 25.891 była więc o 1.911 wyższa od liczby jednostek wyselekcjonowanych.

7. Ze 116.437 jednostek wpływów pierwotnych i wtórnych zagospodarowanych przez Sekcję Dubletów, Druków Zbędnych i Darów (poza darami), 807 skierowano do zbiorów, 1.630 woluminów

przekazano bibliotekom sieci a 32.636 innym odbiorcom. Na aukcję studencką skierowano 8.250 woluminów, a na makulaturę przekazano 73.114 wol.

8. Łącznie na gromadzenie wydano (w zł):

	1999	1998	Wzrost %	Udział %	
				1999	1998
Prenumerata czasopism	2.054.239,23	1.595.303,77	28,8	76,45	71,80
Książki	400.811,72	379.371,04	31,8	17,14	17,15
Zbiory specjalne	127.199,66	129.383,84	-1,7	4,73	5,85
Bazy danych*	44.823,50	116.320,83	-	1,68	5,20
Łącznie	2.687.074,11	2.220.379,48	21	100,00	100,00

* W związku z odmową Głównego Urzędu Zamówień Publicznych na zakup baz danych w trybie zakupu z wolnej ręki (w związku z brakiem pozytywnego wyniku ogłoszonego przetargu nieograniczonego) zakup baz danych dokonywany dotąd w układzie od lipca roku bieżącego do końca czerwca roku następnego został zmieniony na zakup na dany rok kalendarzowy. W związku z tym płatność z II półrocza roku sprawozdawczego przesunięta została na I kwartał roku 2000.

Łącznie wydatki na gromadzenie wzrosły o 21%. Wzrost wydatków na kupno czasopism wynika także ze wzrostu liczby nabywanych tytułów, jak i wzrostu cen każdego z nich. Ponieważ wydawnictw zwartych kupiono o 5,25% więcej niż w roku ubiegłym, to łatwo można wyliczyć, iż przeciętnie jeden tom tego typu wydawnictw kupiony w 1999 roku kosztował 112,5 zł i był droższy od ubiegłorocznego o 22,7 zł, tj. 25,3%.

9. Ogólny stan ilościowy zinwentaryzowanych zbiorów wyniósł:

Rodzaj materiału	Stan 1998	Nowe	Odpisane	Przywrócone	Stan 1999
Książki	1.529.427	11.805	9.412	123	1.531.943
Czasopisma	692.868	6.838	14.568	-	685.128
Zbiory specjalne	442.654	7.248	-	-	449.902
Razem	2.664.949	25.891	23.980	123	2.666.983

Uwaga: Czasopisma Sekcji Zbiorów Maseńskich (w liczbie 47.764 wol., w tym wpływy nowe w liczbie 681 wol.) liczone są w rubryce czasopisma a nie zbiory specjalne.

VI. Opracowanie zbiorów

1. Alfabetyczne dzieł zwartych i seryjnych

Zadanie	1998	1999
Skatalogowano wol.	16.132	4.114*
Rekordy HORIZONA	-	12.847
Zinwentaryzowano w wol. o wartości (w zł)	15.945 395.763,13	47.777** 501.171,45
Wykreślono sygnatur	11.432	9.412

Odnaleziono pozycji	281	123
Zmeliorowano wol.	566	600

* zadanie realizowane praktycznie wyłącznie w I kwartale 1999 roku do katalogu kartkowego

** w tej liczbie 35.972 jednostek stanowiących zbiory inwentaryzowane po retrokonwersji, co oznacza że wpływ nowych (inwentaryzowanych po raz pierwszy) było 11.805

2. Czasopisma

Zadanie	1998	1999
Dopisanie wol.	7.767	6.157
Tytuły skatalogowane jako nowe	350	258*
Wykreślone z inwentarza sygn.	297	99
Wykreślone z inwentarza wol.	2.092	14.568
Zmeliorowane tytuły sygn.	55	281
Zmeliorowane tytuły wol.	501	2.112

* W liczbie 258 nowo skatalogowanych tytułów mieści się 201 tyt. w 320 woluminów wprowadzonych do bazy HORIZON.

Uwaga: Ponieważ opracowano katalogowo również 8.058 jednostek zbiorów specjalnych, łącznie objęto nim 26.021 jednostek, wobec 31.206 skierowanych do zbiorów.

3. Prace nad katalogiem alfabetycznym objęty:

Zadanie	1998	1999*
Wiążzone karty	24.486	12.104
Nowe kapsułki	7	10

* w związku z przejściem na system HORIZON w sposób naturalny zmalała ilość kart włączanych do katalogu kartkowego

4. Klasyfikacja rzeczowa:

Zadanie	1998	1999*
Sklassyfikowano wol.	13.466	3.633
Zmeliorowano kart	32.000	-
Selekcja bieżąca wol.	2.687	450

* W związku z przejściem w drugim półroczu do pracy w systemie HORIZON część tradycyjnie wykonywanych prac uległa zmniejszeniu. Należy przewidzieć ich dalszą redukcję w kolejnych latach. Przeszają wpływać karty do włączania, zaprzestanie się tradycyjnych melioracji schematów a za nimi melioracji układu kart, maleć będzie przeklasyfikowywanie kart. Jakis czas w związku z kontynuacją prac porządkowych : selekcji retrospektywnej konieczne będzie prowadzenie prac nad wyłączeniem kart z katalogu.

Równocześnie pojawiły się nowe zadania:

- opracowanie 4.360 rekordów w języku KABA,
- kontrola 4.504 rekordów,
- sprawdzenie i poprawienie hasel przedmiotowych w 15.584 rekordach księgozbioru dydaktycznego.

Łącznie klasyfikacją objęto 7.993 woluminów(zob.zał.1)

Należy również wskazać, iż w stosowanej obecnie klasyfikacji, literatura piękna nie przechodzi przez Oddział Opracowania Rzeczowego, co wyraźnie wpływa na redukcję jego obciążenia i tworzy dysproporcje pomiędzy ilością rekordów w katalogowaniu alfabetycznym a ilością rekordów tworzonych przy klasyfikacji.

5. Prace nad katalogiem rzeczowym objęty:

Zadanie	1998	1999
Włączenie kart	18.189	10.353
Wycofanie kart	10.181	19.244

W związku z kontynuowaniem akcji porządkowania zagubień (uaktualnienie informacji katalogowej i porządkowanie kuponoteki) sprawdzono 1.720 rewersów (1998 - 6.677), wyłączono 1.343 (1998 - 5.737) kart katalogowych książek zagubionych z katalogu alfabetycznego i dopisano 848 kart zastępczych (1998 - 465). Prace te, choć nadal uznawane za niezwykle celowe, nie tylko w kontekście komputeryzacji, były prowadzone praktycznie tylko przez I kwartał roku sprawozdawczego. Będą one kontynuowane. Jednakże w roku 1999 zostały zastąpione akcją wyłączania kart dzieł przenoszonych do księgozbioru dydaktycznego (łącznie 8.676 książek). Pracom tym towarzyszyły następujące działania: porządkowanie katalogu, przepisywanie i podklejanie kart, uzupełnianie braków w katalogu rzeczowym.

VII. Zbiory specjalne

1. Zgromadzono 9.788 jednostek zbiorów specjalnych (1997 - 12.421 jednostek, 1998 - 8.562). Praktycznie wszystkie źródła wpływów poza egzemplarzem obowiązkowym i darami wykazują duże zróżnicowanie w stosunku do roku ubiegłego. Wzrosła liczba jednostek pozyskanych drogą kupna z 1.986 do 2.180, wymiany z 29 do 42, darów z 2.312 do 2.434 oraz jako egzemplarz obowiązkowy z 3.458 do 4.106. Wzrósł znacznie na przestrzeni ostatnich dwóch lat udział zbiorów zabezpieczonych ze 128 poprzez 617 do 998 jednostek, co wynika głównie z dużej liczby masoników odnalezionych w opracowywanych aktualnie judaikach. Nadal można stwierdzić, iż nie jest do końca wykorzystana możliwość prowadzenia wymiany własnej przez poszczególne komórki (pozyskanie jedynie 42 jednostek).

2. Opracowano 8.058 jednostek (1998 - 8.868), co uznać należy za rezultat satysfakcjonujący. Kontynuowano intensywne przekatalogowywanie starych druków z dawnego zbioru Kaiser Wilhelm Bibliothek w związku z ich przeniesieniem do magazynu głównego, co stanowić będzie poważne zadanie na najbliższe jeszcze lata.

3. Utrzymując podjętą dwa lata temu decyzję dotyczącą sposobu realizacji zadań związanych z konserwacją, tylko część środków przeznaczono na wykonanie pełnej konserwacji wybranych obiektów u zewnętrznych konserwatorów spoza Biblioteki. W ten sposób poddano konserwacji 1 starodruk, 2 obiekty kartograficzne i 2 ikonograficzne.

Drugą część środków przeznaczono na wykonanie drobnych zabiegów konserwatorsko-zabezpieczających (czyszczenie opraw pergaminowych, natłuszczanie opraw skórzanych, podklejanie obiektów ikonograficznych i kartograficznych). Objęto nimi (łącznie z pracami wykonanymi w godzinach służbowych) prawie 9.500 (1998 - blisko 13.000) obiektów.

Sekcja Konserwacji zakonserwowała i opравиła we własnym zakresie 206 (1998 - 242) starych druków, rękopisów i masoników, a Sekcja Opraw opравиła 60 starodruków oraz wykonała 16 pudeł dla rękopisów i 2 tuby.

Kontynuowano akcję przenoszenia zbiorów specjalnych do nowego magazynu, ich porządkowania i układania.

4. Ważnym zadaniem było kontynuowanie skonstrum, które przebiegało pomyślnie i winno zostać zakończone w roku 2000.

5. Dzięki współpracy z firmą Mikrofilm Center Klein prowadzono (do czasu rozwiązania umowy) mikrofilmowanie zabezpieczające gazet i czasopism. Wykonano łącznie 179.204 klatki negatywowe

i 173.834 kopii diazo. Dodatkowo firma wykonała 131.136 kopii diazo z negatywów zakupionych w Bibliotece Narodowej, co daje łącznie 484.174 klatek (w 1998 - 759.695).

Za bardzo dużą stratę uznać należy niemożność porozumienia z władzami uczelni, co do dalszej współpracy z tą firmą i podjęcie decyzji o rozwiązaniu umowy i rozpoczęciu starań o pozyskanie grantu z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej na zorganizowanie samodzielnej pracowni.

6. Kontynuowano systematyczne opracowywanie zbiorów judaistycznych, koncentrując się na kompletowaniu czasopism, wydzielaniu dubletów spośród druków zwartych i opracowaniu zerówek (tj. publikacji nie znajdujących się w zbiorach). Kontynuowano również porządkowanie ostatniej wydzielonej części zbiorów zabezpieczonych, tj. archiwaliów Głównego Urzędu Bezpieczeństwa Rzeszy.

7. Czytelnia Zbiorów Specjalnych otrzymała imię Komela Michałowskiego, wieloletniego kierownika Oddziału Zbiorów Specjalnych i wicedyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej. Uroczystość nadania imienia połączona była z odsłonięciem tablicy pamiątkowej.

VIII. Przechowywanie i ochrona zbiorów

1. Główne zadanie lat ubiegłych, tj. przemieszczanie i porządkowanie zbiorów trzeci rok z rzędu realizowane było z mniejszym natężeniem. Akcją przemieszczeniową objęto 72,7 tys. woluminów (1998-153,5). Oznacza to, iż stopień uporządkowania zbiorów osiągnął stosunkowo wysoki współczynnik. Jednakże należy być świadomym, iż ograniczenie prac wyniknęło głównie z faktu dysponowania na ten cel mniejszymi środkami. Ciągłe przemieszczanie zbiorów jest także związane z prowadzoną akcją selekcji retrospektywnej i koniecznością likwidowania powstałych w wyniku tego luk w logicznych ciągach sygnatur, a także koniecznością wygosparowywania wszelkich rezerw, w związku z drastycznym kurczeniem się wolnej powierzchni magazynowej.

2. Oklejono tj. przysposobiono technicznie do udostępniania 32.915 (1998 - 35,0 tys.) woluminów książek i czasopism. Oklejono również ok.15.000 woluminów ze starego zbioru w ramach akcji porządkowania.

3. Przeprowadzono skontrolum 34.000 sygnatur (1998 - 141.000) stwierdzając 250 nowych zagubień (1998 - 2.503). Kontrola 1.311 zagubień stwierdzonych w 1996 r. pozwoliła odnaleźć 123 sygnatury. W czasie porządkowania i przesunięć księgozbioru odnaleziono łącznie kolejnych 110 sygnatur.

4. Kontynuując akcję aktualizacji kuponoteki skontrolowano 43.000 sygnatur (1998 - 150.000 sygnatur), przekazując do dalszego postępowania 1.871 zakładki pozycji zagubionych (1998 - 7.025 zakładki).

Pracownicy Sekcji Skontrolum zostali od miesiąca kwietnia oddelegowani do wykonywania prac związanych z retrokonwersją, tj. wyłączeniem i przenoszeniem książek ze zbioru głównego do KW. W toku tej pracy wypisali ok.2.000 zakładki zagubień, włączając je wraz z kartami katalogowymi do prowadzonej kartoteki.

5. Oprawiono łącznie 6.206 wol., w tym Sekcja Opraw w ramach godzin służbowych 4.958 (1998 - łącznie 4.570 wol.). Wzrost wynika zarówno z faktu wykonania większej liczby opraw w ramach prac zleconych jak i z wykonania przez Sekcję Opraw w godzinach podstawowych 738 opraw więcej, aniżeli w roku 1998.

Sekcja Opraw wykonała również 261 pudeł na zbiory (1998 - 16) oraz 584 teczek do gazet (1998 - 458).

Środkiem zastępczym było pakowanie gazet i czasopism w teczki tekturowe, którym objęto 385 woluminów (1998 - 443 wol.).

6. Sekcja Konserwacji wykonała naprawę lub konserwację 237 opraw (1998 - 254) i 1.452 różnych zabiegów introligatorskich (1998 - 553).

7. Biblioteka i jej pracownicy nadal uczestniczyli w akcji ratowania księgozbiorów zalanych w czasie powodzi 1997 roku w Nysie. Biblioteka przyjmowała wysuszone książki, gazowała je, sporządzała ich dokumentację katalogową i przechowywała do czasu poddawania ich zabiegom konserwatorskim. Po uzyskaniu środków z Ministerstwa Kultury i Sztuki do końca roku poddano wszechstronnej i pełnej konserwacji kolejnych 600 wol., które oddano właścicielowi.

IX. Udostępnianie zbiorów

1. W zakresie zamówień złożonych w magazynie zanotowano 33,6% spadek, odnotowując ich 301.988 (1998 - 454.712). Spadek ten uznać należy za najbardziej widomy znak trafności przeprowadzonej reformy, tj. wyprowadzenia z magazynu wszystkich egzemplarzy podręczników i skryptów do księgozbioru wypożyczalni. Zrealizowano z nich 180.648. Wskaźnik rewersów zrealizowanych wyniósł 59,8% (1998 - 50,5%). Z powodu wypożyczenia nie zrealizowano 34,2% złożonych zamówień (1998 - 40,1%), a z powodu zagubień 5,98 % (1998 - 9,36).

Na całoroczne dane statystyczne wpływa fakt zamknięcia wypożyczalni w okresie letnim (lipiec-wrzesień), uruchomienie Biblioteki w nowym kształcie organizacyjnym i udostępniającej zbiory według nowych zasad dopiero z początkiem października. Patrząc na dane za ostatni kwartał roku sprawozdawczego w pełni możemy dostrzec pozytywne efekty wprowadzonych zmian. Należą do nich:

- zmniejszenie liczby składanych do realizacji zamówień (spadek liczby zrealizowanych zamówień z magazynu do wypożyczalni o 85%),
- zmniejszenie o 67,5% liczby rewersów niezrealizowanych z powodu zagubienia lub wypożyczenia książki,
- wzrost liczby zamówień zrealizowanych do czytelników o 28,3%.

2. Liczba czytelników zarejestrowanych w roku bieżącym wyniosła 12.466 (1998 - 15.868), sprawdzając iż liczba wszystkich kont czytelniczych zamknęła się cyfrą 30.734 (w 1998 - 29.865). Rozpoczęto przenoszenie tradycyjnych kont czytelniczych do bazy komputerowej.

3. Mimo okresowego zamknięcia wypożyczalni w zakresie udostępniania nie odnotowano spadku ruchu czytelniczego. Udostępnianie wyraziło się bowiem wypożyczeniem w Oddziale Udostępniania 538.887 woluminów (1998 - 543.369), co oznacza spadek o 0,8 % w tym:

- w czytelniach: 323.410 wol., (1998 - 323.405.),
- poprzez wypożyczalnię miejscową: 164.994 wol., (1998 - 174.352.), spadek o 5,4%,
- poprzez wypożyczalnię międzybiblioteczną: 1.713 woluminów dla czytelników z innych bibliotek (1998 - 1.687 tj. wzrost o 1,5 %) oraz dla naszych czytelników 1.267 wol. (1998 - 1.255 wol.),
- udzieleniem 4.912 depozytów (1997 - 4.889), wzrost o 0,5 %,
- w Domach Studenckich: 28.736 woluminów (1998 - 25.265), wzrost o 14%, co oznacza powrót do poziomu z lat poprzednich.

Ponownie odwołując się wyłącznie do wyników ostatniego kwartału warto wskazać, iż w porównaniu z rokiem ubiegłym wykorzystanie księgozbioru dydaktycznego wzrosło o 28%. Równocześnie zrealizowano 58,6% spośród rewersów złożonych w magazynie, gdy w ostatnim kwartale roku ubiegłego 48,1%. Znaczny spadek liczby składanych rewersów przy równoczesnej poprawie wskaźnika stopnia ich pozytywnej realizacji oznacza z jednej strony zmniejszenie obciążeń dla Sekcji Realizacji, z drugiej zwiększenie stopnia zadowolenia czytelników.

4. Pozostałe agendy Biblioteki udostępniły 7.004 jednostek (1998 - 12.574 jednostek) co daje łącznie 545.891 udostępnień (1998 - 555.309) rejestrowanych, tzn. bez korzystania w czytelniach w ramach wolnego dostępu do półek.

W skali całej Biblioteki udostępnianie spadło więc o 1,7%.

5. W wyniku selekcji księgozbioru dydaktycznego wycofano z niego 2.490 woluminów (1998 - 2.069).

Zakupiono dla księgozbioru dydaktycznego 2.760 książek (1998 - 2.520).

6. Informację katalogową o całym zasobie księgozbioru dydaktycznego przeniesiono do bazy, powiększając go równocześnie o 4.352 woluminów ze zbioru głównego. W wyniku tego baza rejestrowała dla tego księgozbioru na koniec roku sprawozdawczego 44.600 woluminów

7. W wyniku wprowadzonych zmian organizacyjnych w końcu roku wprowadzono zasadę realizacji zamówień do czytelni co 30 minut (uprzednio co 60 min).

8. Kontynuowano akcję zabezpieczania księgozbioru dydaktycznego (foliowanie) i równoczesnego oznaczania działowego, obejmując działaniami 6.000 woluminów (1998 - 7.500). Oznaczono kodami kreskowymi cały księgozbiór wypożyczalni.

9. Do księgozbiorów podręcznych włączono 1.510 woluminów a wyłączono 849 woluminów. Liczą one obecnie 27.398 woluminów książek (bez księgozbioru byłego Konsulatu Amerykańskiego), 12.000 dokumentów audiowizualnych oraz 2.820 tytułów czasopism bieżących w Czytelnii Czasopism i Czytelnii Niemieckiej.

10. Wskaźnik częstotliwości udostępniania księgozbiorów podręcznych wyniósł 3,47, nie zmieniając się praktycznie w stosunku do roku ubiegłego kiedy to wynosił 3,45.

11. W stosunku do liczby użytkowników nadal stanowczo za mała jest liczba udostępnianych im miejsc w czytelniach, która nie uległa zmianie i wynosi 188.

12. Rozpoczęto wydzielanie tzw. egzemplarza archiwalnego spośród książek rzadkich jak też najczęściej wykorzystywanych podręczników i skryptów.

13. Przygotowano nowy Regulamin Udostępniania Zbiorów zmniejszający publiczną dostępność Biblioteki oraz zwiększający stopień prezencyjności w udostępnianiu jej zbiorów.

X. Działalność informacyjna

1. Czytelnikom udostępnialiśmy 56 baz danych na CD-ROM oraz bazy zakupione z Biblioteki Narodowej. Mogli oni korzystać również z Internetu, a także baz udostępnianych z serwera PCSS-u. Z baz w BU skorzystało 3.667 zarejestrowanych użytkowników wobec 2.525 w roku 1998. Rejestracja ta nie jest pełna, gdyż dotyczy wyłącznie użytkowników pracujących co najmniej 30 minut oraz dlatego, że 4 bazy udostępniane były w technologii ERL (dostęp do baz przez internet). Tych logowań było 2.273 o łącznym czasie 1.910 godzin.

Nadal dużym zainteresowaniem cieszyły się prowadzone w każdą środę (głównie dla pracowników nauki a także studentów) kursy z zakresu korzystania z CD-ROM i Internetu. Podtrzymano stałe konsultacje w zakresie dostępu do czasopism elektronicznych organizowane w każdy wtorek.

2. Testowano bazy instalowane okresowo na serwerze Biblioteki lub dostępne z innych serwerów.

3. Biblioteka uczestniczyła w konsorcjach dających dostęp do baz: SwetsNet (spisy treści 15.300 tytułów czasopism), Springer Verlag / Swets & Zeitinger (407 pełnotekstowych czasopism elektronicznych), poprzez link LASER dostęp do baz firmy Lange & Springer, testowo umożliwiliśmy dostęp do baz: Elsewiera, Academic Press, konsorcjum EIFL Direct oraz baz firmy EBSCO: EBSCONet, EBSCOHost, EBSCOOnline.

4. W roku sprawozdawczym kontynuowano tworzenie baz własnych m.in.: dysertacji, księgozbiorów podręcznych wypożyczalni i czytelni, zbiorów ikonograficznych, zawartości prasy wielkopolskiej, zbiorów muzycznych.

5. Powyższe usługi informacyjne zastępują korzystanie z form tradycyjnych - zestawień tematycznych i kwerend. Z usług tych skorzystało jednak w roku sprawozdawczym, w stosunku do ubiegłego więcej osób. Tych pierwszych w Oddziale Informacji Naukowej wykonano 3 z 264 opisami, drugich 398 z 8.972 opisami (1998 odpowiednio 2 z 1.861 opisami, drugich 144 z 3.271). Oddział Zbiorów Specjalnych wykonał 79 kwerend (1998 - 107) oraz 211 abstraktów (1998 - 56).

Poprzez pocztę elektroniczną udzielono odpowiedzi na 404 listy (1998 - 536 listów).

6. W ramach prac wydawniczych:

- w ramach serii *Prace Biblioteki Uniwersyteckiej* opublikowano kolejny zeszyt katalogu *Poznań na dawnych widokówkach*,
- kontynuowano prace nad przygotowaniem 5 tomu *Katalogu polskich wydawnictw ciągłych*,
- zbierano materiały i opublikowano 2 kolejne zeszyty serii wydawnictw pod tytułem *Spisy zawartości prasy wielkopolskiej*, która docelowo ma równoległe z mikrofilmowaniem objąć najważniejsze tytuły prasy wielkopolskiej XIX i XX wieku
- opublikowano trzeci tom reaktywowanego czasopisma *Biblioteka*, rocznika wydawanego systematycznie do lat 70-tych.

7. Zorganizowano 6 dużych wystaw, z których najważniejszymi były:

- *IV Poznański Przegląd Książki Naukowej*,
- *Literatura polska w Niemczech. Z kolekcji dr Klaus Staeemmlera doktora h.c. UAM*,
- *Powszechna Wystawa Krajowa Poznań 16.V - 30.IX.1929*,
- *Polacy w Rumunii w 1939 roku. 60-ta rocznica*.

Systematycznie organizowano tzw. małe wystawy oraz aktualizowano wystawy nowości.

8. Sekcja Reprograficzna wykonała:

- odbitki 18 tys. kart katalogowych (1998 - 38,5 tys.)
- 168.116 tys. odbitek kserograficznych (1998 - 102,1 tys.).

W pozostałych komórkach organizacyjnych BU wykonano 27,3 tys. zarejestrowanych odbitek kserograficznych.

XI. Komputeryzacja

1. Zakupiono ze środków własnych:

- nagrywarkę CD-ROM,
- 2 drukarki laserowe,
- 13 komputerów Pentium III,
- 5 czytników kodów kreskowych
- akcesoria komputerowe (karty sieciowe, kabel sieciowy, części komputerowe) pozwalające rozbudować działające już w OIN stacje robocze.

2. W ramach wdrażania systemu HORIZON:

- w module katalogowania z dniem 1 stycznia rozpoczęto wprowadzanie nowych nabytków, katalogowanie księgozbioru dydaktycznego, od 1 października katalogowanie księgozbioru aktywnego,
- moduł gromadzenia wdrożono we wszystkich sekcjach Oddziału Gromadzenia z dniem 1 stycznia, a Sekcja Inwentarzy rozpoczęła tworzenie komputerowych wydruków inwentarzy,
- w module czasopism rozpoczęto wprowadzanie opisów bibliograficznych oraz tworzenie rekordów zasobów,
- moduł udostępniania wdrożono z dniem 6 października, poprzedzając je szkoleniami oraz wprowadzeniem do bazy kont czytelniczych (ok.15.000).

3. Na stacjach, w których rozbudowano pamięć RAM, zainstalowano Windows NT wraz z oprogramowaniem przygotowującym do roku 2000, oprogramowanie systemu HORIZON, pakiet Office 98.

4. Rozbudowano logiczną sieć komputerową w sali nowej wypożyczalni.

5. Dzięki środkom uzyskanym z KBN zakupiono komputer dla potrzeb prac prowadzonych w Pracowni Muzycznej.

6. Przeprowadzano bieżące naprawy sprzętu i oprogramowania.

7. Przeprowadzono łącznie 490 godzin szkoleń (w tym 380 dla bibliotekarzy systemu) we wszystkich modułach oraz w zakresie tworzenia haseł przedmiotowych. Dla potrzeb prowadzonych szkoleń przygotowano instrukcje.

8. Odnowiono roczną prenumeratę programu antywirusowego MKS_VIR.

9. W ramach prac wykonanych na rzecz systemu zamówiono kody kreskowe i czytniki kodów, prowadzono szkolenia, przydzielono zakresy numerów kontrolnych, wykonano konwersję baz (por. sprawozdanie sieci bibliotek zakładowych).

Podpisano umowę z nowym wykonawcą strony domowej WWW, dzięki czemu została ona znacznie rozbudowana.

Na koniec roku sprawozdawczego baza liczyła:

- 31.500 tytułów
- 46.353 opisów bibliograficznych
- 108.628 pozycji
- 98.933 haseł wzorcowych
- 19.128 zarejestrowanych czytelników

XII Dydaktyka i praca naukowo-badawcza

1. Kształceniem z „Przysposobienia bibliotecznego” objęto 4.100 studentów w ramach 414 godzin dydaktycznych (1998 - 4.200), a zajęciami z „Podstaw informacji naukowej” 13 grup ćwiczeniowych w ramach 162 godzin dydaktycznych (1998 - 15 grup, 150 godzin). Zmniejszenie ilości zajęć z „Podstaw informacji naukowej” wynika ze zmieniających się potrzeb użytkowników nastawionych teraz głównie na sprawy związane z poszukiwaniami internetowymi oraz korzystaniem z baz na CD-ROM.

2. Praktyki studenckie odbyło 6 studentów z 2 ośrodków (1998 - 8 osób z 2 ośrodków). Oprócz realizacji zajęć programowych dla praktykantów zorganizowano wyjazdy do innych bibliotek.

3. W szkoleniu wewnętrznym uczestniczyło 19 osób, 17 osób uczestniczyło w lektoratach języka angielskiego, 4 niemieckiego. Dodatkowo na kursie wewnętrznym j. angielskiego uczyło się 5 osób. Zaocznie na studiach magisterskich studiowało 10 osób, 1 na studiach licencjackich oraz 1 w bibliotekarskim studium pomaturalnym.

4. Zorganizowano seminarium naukowe poświęcone pamięci dr Komela Michałowskiego w 1 rocznicę śmierci, połączone z odsłonięciem tablicy i nadaniem Jego imienia Czytelnii Zbiorów Specjalnych.

5. Zorganizowano siedem zebrań naukowych dotyczących: programów realizowanych zajęć dydaktycznych, relacji z pobytów na konferencjach, wyjazdów zagranicznych, prezentacji zbiorów specjalnych.

6. W celu przygotowania kolejnego rocznika Biblioteka powołany zespół redakcyjny zbierał się 6-krotnie, omawiając problemy redakcyjne i wydawnicze.

7. W ramach współpracy międzynarodowej współpracowano na podstawie umów z 21 ośrodkami.

Przyjęto 11 gości indywidualnych oraz 30-osobową grupę z Viadryny, a 19-krotnie pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej wyjeżdżali do różnych ośrodków tak w ramach umów jak i poza nimi. Zrealizowano również dwa wyjazdy grupowe do Słubic i Frankfurtu oraz Frankfurtu i Berlina dla 33 osób.

8. Zorganizowano:

- przy współudziale firmy EBSCO/Lange u. Springer prezentację dostępu do czasopism elektronicznych,
- prezentacje wydawnictw importowanych przez firmy Kubicz z Wrocławia oraz ABE Marketing z Warszawy,

- przy współudziale firmy Lange & Springer dwa seminaria nt. czasopism elektronicznych i konsorcjów bibliotecznych,
  - wykład otwarty dr W.Kesslera *Nowe i stare kierunki w badaniach niemieckich o Polsce zachodniej*,
  - prezentację najnowszych książek autorstwa ks. prof. dr hab. Tomasza Węclawskiego.
9. Grupa bibliotekarzy dyplomowanych powiększyła się o 1 osobę, która w wyniku postępowania kwalifikacyjnego uzyskała stosowne uprawnienia.
10. Wzorem lat ubiegłych z okazji Dnia Bibliotekarza zorganizowano wyjazd szkoleniowo-rekreacyjny, tym razem do Śmielowa i Jarocina.
- Odbyło się również tradycyjne spotkanie noworoczne z emerytami, opłatek dla pracowników z udziałem ks. Biskupa prof. dr hab. Marka Jędraszewskiego.
- W ramach prowadzonych prac naukowo-badawczych pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej:
- wygłosili 2 referaty na konferencjach krajowych, 9 na zagranicznych,
  - opublikowali 42 prac oryginalnych (w tym 4 samoistnych i 38 artykuły),
  - opracowali:
    - 155 abstraktów dla czasopisma RILM Abstracts,
    - ok.60 notek i krótkich artykułów popularyzatorskich dla prasy codziennej.

XIII. Filia Biblioteki Uniwersyteckiej w Ciężeniu

1. Sporządzono 6 list dubletów, które rozesłano do bibliotek krajowych i zagranicznych; przeprowadzono selekcję 16.898 dubletów i druków zabezpieczonych, spośród których 1.025 przeznaczono do dalszego zagospodarowania, pozostałe ubytковано.
2. Uporządkowano 180 mb. zbioru dubletów oraz 334 mb. zbiorów masonskich.
3. W obiekcie zorganizowano 20 różnego typu spotkań i narad (1998 - 18); wykorzystano łącznie 2.168 doby hotelowe (1998 - 1.940) uzyskując przeszło 38,4 tys. zł Środki w części wykorzystano na zakup sprzętu, a 28,3 tys. zł przeniesiono do wykorzystania w roku 2000.
4. W zakresie prac remontowo-adaptacyjnych w Pałacu:
  - wyburzono ścianę działową i odtworzono łuk łączący się z klatką schodową,
  - dokonano wymiany okien w pokoju gościnnym na I piętrze wraz z parapetami wewnętrznymi i zewnętrznymi z miedzi,
  - pomalowano pokój nr 212 i częściowo klatkę schodową,
  - wymieniono drzwi zewnętrzne,
  - zamontowano 3 kabiny natryskowe,
  - wymieniono rynnę od strony północnej.
5. Kontynuowano rewaloryzację parku, m.in. usuwając uschnięte drzewa i dokonując nowych nasadzeń (przeszło 414 drzew i krzewów). Środki finansowe na ten cel pochodziły z UW w Koninie.
6. Rozpoczęto w końcu roku drobne prace remontowe w tzw. kostce i dawnym, spichlerzu.

XIV. Uwagi końcowe

Rok 1999 w działalności Biblioteki uznać należy w porównaniu z latami ubiegłymi za przełomowy. Przyznany Bibliotece Uniwersyteckiej budżet był wyższy od wyliczonej oficjalnie inflacji. Został on - w części dotyczącej gromadzenia - skonsumowany nie na wyraźne zwiększenie poziomu gromadzenia lecz na pokrycie wyższego od średniej inflacji wzrostu cen książek i czasopism. I choć kupiono więcej książek niż w roku ubiegłym, to zdecydowanie za mało w stosunku do potrzeb i możliwości udostępnienia. Powtórzyć należy uwagi zgłaszane już dwa lata z rzędu, że łączne kwoty przeznaczane na ten podstawowy cel statutowy bibliotek jakim jest gromadzenie, uznane przez wielu członków

społeczności akademickiej za wysokie, nadal nie pozwalają jednak na zaspokojenie wielu potrzeb. Odnosi się to zarówno do zakupu czasopism, baz danych jak i książek. Uświadomić należy wszystkim decydom na uczelni fakt nienadania Biblioteki Uniwersyteckiej, a także bibliotek sieci i stwarzanych przez nie możliwości dostępu do literatury z jednej strony za wzrostem produkcji wydawniczej, z drugiej strony za zwiększającą się liczbą pracowników, a przede wszystkim studentów (na koniec roku sprawozdawczego już przeszło 40.000 na różnych formach studiów). Statystycznie na jednego pracownika i studenta wprowadzono w całym systemie biblioteczno-informacyjnym Uczelni 1,6 wol! (w 1997 - 1,7; w 1998 - 1,8 wol.).

Szczególnie dramatyczna z punktu widzenia obsługi pozostaje nadal sytuacja studentów, w tym przede wszystkim studiujących zaocznie. Nie rozwiąże tego zwiększanie ilości książek dostępnych wyłącznie w czytelniach (z powodu małej liczby miejsc) ani powiększanie ilości kserografów.

W tym kontekście należy wskazać na konieczność jednorazowego mocnego dofinansowania zakupów podręczników do księgozbioru dydaktycznego nowej Wypożyczalni Biblioteki Uniwersyteckiej. Możliwe jest wręcz podwojenie liczby zgromadzonych w nim podręczników i skryptów, które na zasadzie wolnego dostępu i bezwiersowych wypożyczeń, mogą być „od ręki” udostępniane studentom. Taka organizacja księgozbioru dydaktycznego współgra z coraz powszechniejszymi tendencjami na Uczelni tworzenia interdyscyplinarnych kierunków studiów, których programy zmuszają studentów do korzystania z podręczników z różnych dziedzin. Żadna z bibliotek sieci nie będzie w stanie tak zorganizować swojego księgozbioru by te zróżnicowane potrzeby zaspokoić. Będzie to mogła uczynić wyłącznie dobrze wyposażona i sprawnie działająca wypożyczalnia Biblioteki Uniwersyteckiej, obsługująca wszystkich studentów Uczelni. Zbudowanie jej księgozbioru wymagać będzie albo przeznaczenia na ten cel środków centralnych, albo też przekazania środków przez każdy z wydziałów. Realizacja tego zadania staje się priorytetowym zadaniem na początek roku 2000.

Brak środków nie pozwolił na powrót do zadawalającego poziomu w zakresie opraw, mimo poprawy stanu rzeczy w tym zakresie. Jeszcze więcej prac inroligatorskich musi być wykonywanych rokrocznie przez współpracujące z Biblioteką warsztaty. Dobrze oprawiona i zakonserwowana książka ma szansę na dłuższy żywot. Efekt ochrony oryginału uzyskujemy także poprzez jego zmikrofilmowanie czy zeskanowanie. Najbardziej cieszyły w tym kontekście efekty współpracy z firmą Mikrofilm Center Klein, która - nie z winy Biblioteki - została zakończona. Odsuwa to znowu na dalszy plan możliwość uzyskania wyraźnych, pozytywnych efektów w tym zakresie.

Kolejny rok z rzędu nie udało się przekonać władz Uczelni do rozpoczęcia prac związanych z budową ostatniego skrzydła magazynowego przy ul. Ratajczaka, co rozwiązywałoby problem magazynowy na najbliższe 15-20 lat, lecz wręcz przeciwnie, uzyskano ustne stwierdzenie, iż nie mieści się to w priorytetach Uczelni na najbliższe lata. Zakładano bowiem wstępnie zlecenie już w roku 1998, a następnie w roku 1999 przygotowania jego założeń technicznych i architektonicznych, co umożliwiłoby w następnej kolejności rozpoczęcie starań o przyznanie tytułu inwestycyjnego. Brak tej perspektywy martwi, szczególnie w kontekście złego stanu technicznego baru, który ten nowy magazyn miał zastąpić. Uświadamiać należy wszystkim głośno, iż wracamy do przykrej sytuacji sprzed lat - zamykania kolejnych partii materiału. Wspomniany magazyn w baru został bowiem w 1998 roku zamknięty, co oznacza, iż blisko 100.000 woluminów stało się dla studentów ponownie niedostępnych. Równocześnie tzw. nowy magazyn został w przeszło 90% zapełniony i wkrótce grozi nam powrót do sytuacji sprzed kilku lat - ponownego przeciążenia magazynu głównego i jego zamknięcia przez Państwowego Inspektora Pracy.

Wspomniana powyżej sytuacja mobilizuje jeszcze bardziej do konsekwentnego realizowania zapoczątkowanej kilka lat temu polityki selekcji zbiorów, ograniczania liczby wprowadzanych egzemplarzy i zawężania grup tematycznych stanowiących przedmiot zainteresowania Biblioteki. Cały rok realizo-

wano gromadzenie zgodnie z takimi - obowiązującymi od początku 1998 roku - zasadami gromadzenia zbiorów. Na szczególne podkreślenie zasługuje utrzymanie wysokiego tempa zagospodarowywania zbiorów zabezpieczonych. Szybkie rozwiązanie problemu wielu jeszcze tysięcy zbiorów zabezpieczonych zalegających piwnice, będzie ważnym zadaniem w najbliższych latach.

Po spadku w roku ubiegłym wzrosła także liczba woluminów wyselekcjonowanych ze zbioru głównego (co stanowiło priorytet w ostatnich latach). Planuje się dalsze prowadzenie tych prac, choć trzeba być świadomym, iż w natłoku innych zadań (komputeryzacja) nie zawsze będą one miały priorytet. Dodatkowo prowadzenie selekcji w przypadku bieżącego (a nie działowego) ustawienia zbiorów to ciągle jego przesuwanie w celu likwidowania luk i wykorzystania powierzchni. Tak więc oznacza to niekończące się prace przy przesuwaniu i porządkowaniu zbiorów, które wykonywać muszą przeciążeni bieżącą obsługą czytelników magazynierzy.

Prowadzenie tych wszystkich prac wymaga albo środków na prace zlecone, albo nowych etatów. Przyznania tych ostatnich władze Uczelni konsekwentnie odmawiają. Taka polityka wymagałaby jednak dofinansowania prac zleconych, co jednak - mimo obietnic - nie nastąpiło. Jako pozytywne należy przyjąć dopuszczenie do realizowania prac zleconych ze środków pozyskanych przez Bibliotekę. Pozwala to wykonać więcej zadań, niż można by to uczynić wykorzystując skromne środki przyznane na ten cel w ramach budżetu. Realizacja wielu prac np. przy komputeryzacji w ten właśnie sposób wydaje się jak najwłaściwsza, w sytuacji gdy trzeba je wykonać w miarę szybko w ciągu najbliższych lat.

Wspomniany problem kadrowy pozostaje więc nadal jednym z najważniejszych w całej sieci. Wynika on z przyrostu zadań. Z jednej strony związany on jest z rozpoczęciem komputeryzacji, które to prace - co należy raz jeszcze głośno powiedzieć - wymagają w początkowym okresie zwiększenia zatrudnienia. Wiele bowiem zadań należy prowadzić dwutorowo, wielu nowych zadań należy się nauczyć, co wymaga czasu na szkolenia.

Komputeryzacja Biblioteki przynosi równocześnie rozwój zupełnie nowych zadań, które wymagają zatrudniania nowych osób albo przesuwania na te stanowiska dotychczasowej kadry. Do zadań tych należy np. obsługa systemu, obsługa sieci i sprzętu, prowadzenie szkoleń, retrokonwersja (wprowadzanie do bazy opisów książek ze starych zbiorów) czy rozwój nowych usług informacyjnych (CD-ROM, Internet, czasopisma elektroniczne itp.). W 1999 roku dla realizacji zadań związanych z komputeryzacją udało się w BU wygospodarować jeden etat, zabierając go innego działu. Retrokonwersję prowadzono także po części dzięki oddelegowaniu pracowników z innych komórek organizacyjnych. W części odbywa się to ze szkodą dla realizacji zadań w tych jednostkach.

Rozpoczęcie wspomnianej retrokonwersji księgozbioru aktywnego uważać należy za najważniejszą z prac Biblioteki w 1999 roku. Jej realizacja - dotkliwa bez wątpienia momentami dla studentów - doprowadzi jednak do tego, iż po roku akademickim 1999/2000 do bazy zostanie przeniesiona ze starego katalogu informacja o ok.60-70% księgozbioru najczęściej wykorzystywanego. Prowadzenie tych prac w kolejnym roku akademickim przy równoczesnym wspomnianym powyżej rozbudowaniu księgozbioru dydaktycznego wypożyczalni przyniesie natychmiastową obsługę zamówień czytelnicy. Oddanie w 2000 roku do dyspozycji czytelników szeregu stacji roboczych (OPAC-ów) umożliwiających pozyskanie natychmiastowej informacji o statusie książki i wprowadzenie systemu rezerwacji wypożyczonych tytułów rozwiążą dużą część problemów obsługi użytkowników.

Drugi problem kadrowy wynika z faktu konieczności obsługi przez tą samą kadrę większej liczby użytkowników, większej niż przed laty liczby książek, na większej powierzchni magazynowej. W tym kontekście należy też jako największy sukces Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 1999 efekty wskazać osiągnięte dzięki organizacji nowej wypożyczalni i realizacji różnych prac z tym związanych. Myślimy tu głównie o przeniesieniu książek dydaktycznych z księgozbioru głównego do dydaktycznego, co

pozwoili zredukowa wyraźnie liczbę niepotrzebnie składanych przez czytelników rewersów (wielokrotne składanie rewersów na te same, wypożyczone już egzemplarze), a w wyniku zmniejszenia ilości rewersów spływających do sprawdzenia w magazynie, przyspieszenie tempa realizacji zamówień składanych w czytelniach.

Wysoko należy ocenić rezultaty prac w zakresie dokumentacji zbiorów własnych oraz innych prac naukowo-badawczych i dokumentacyjnych, których efekty odnajdujemy w dużej liczbie publikacji, w tym szczególnie wydawnictw własnych Biblioteki Uniwersyteckiej.

Wnioski z działalności w roku 1999 wyznaczają dla sieci biblioteczno-informacyjnej UAM główne kierunki działania na rok 2000. Należą do nich:

- wspomniana powyżej intensyfikacja automatyzacji prac bibliotecznych,
- rozwiązanie problemów kadrowych, w tym wynagrodzeń pracowników bibliotecznych,
- dalsze prowadzenie remontów pomieszczeń BU w celu przysposobienia ich do obsługi zwiększonej liczby użytkowników, nadania im właściwego standardu i wyposażenia w sprzęt o właściwych parametrach technicznych (przede wszystkim rozwiązanie problemu organizacji nowej czytelni w miejscu dawnej wypożyczalni i rozpoczęcie prac nad budową magazynu bądź przygotowanie magazynów zastępczych),
- dbałość o właściwe profilowanie zbiorów, utrzymanie poziomu selekcji bieżącej i retrospektywnej,
- zintensyfikowanie zagospodarowywanie zbiorów zabezpieczonych,
- rozwiązanie problemu braku należytej współpracy ze środowiskiem użytkowników sieci biblioteczno-informacyjnej w zakresie doboru literatury do zbiorów oraz uzgodnień zamówień w ramach sieci (realizacja poprzez wdrożenie części modułu gromadzenia systemu HORIZON umożliwiającego prowadzenie bazy zamówień, uruchomienie jednolitej bazy LEKTURY),
- rozwój usług informacyjnych (poszerzenie oferty baz własnych i obcych, przejście na nowe technologie w ich udostępnianiu, rozwinięcie form jej reklamy - szczególnie szkoleń w zakresie dostępu do czasopism elektronicznych),
- utrzymanie poziomu prowadzonych prac dokumentujących zbiory własne (katalogi, bibliografie, informatory),
- uruchomienie własnej pracowni mikrofilmowej w oparciu o grant FWPN,
- rozbudowa systemu elektronicznej ochrony zbiorów.

oprac. Artur Jazdon

Załącznik 1: Klasyfikacja rzeczowa nowych wpływów według dyscyplin wiedzy

Symbol	Dział	wol. 1998	%	wol. 1999	%
A	Generalia	273	2,0	168	2,1
B	Bibliotekoznawstwo	282	2,0	127	1,7
C,D,E	Historia, Nauki pomocnicze	2.610	19,4	1.278	15,9
F	Wojskowość	174	1,3	132	1,7
G,I,K	Nauki społeczne	1.114	8,3	900	11,3
H	Nauki polityczne	219	1,6	110	1,3
L	Prawo	954	7,0	600	7,5
M	Sztuka	623	4,6	325	4,0
N,O,P,Q,Z	Filologie	3.132	23,2	1.893	23,9
R	Filozofia, Psychologia	482	3,6	490	6,1
S	Pedagogika	1.095	8,1	635	7,9
T	Religioznawstwo	1.146	8,6	449	5,6
U	Geografia	296	2,2	160	2,0
V	Matematyka, Astronomia	169	1,3	116	1,5
W	Nauki przyrodnicze	605	4,5	444	5,5
X	Medycyna	100	0,7	67	0,8
Y	Technika, Rolnictwo, Leśnictwo	202	1,5	99	1,2
Łącznie		13.466	100,0	7.993	100,0

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH
W SYSTEMIE BIBLIOTECZNO-INFORMACYJNYM UAM ZA ROK 1999**

I. Struktura organizacyjna

Biblioteki zakładowe tworzą system biblioteczno-informacyjny i funkcjonują jako specjalistyczne biblioteki naukowe: wydziałowe, instytutowe, katedralne, zakładowe oraz pozawydziałowe.

W bieżącym roku sprawozdawczym włączono do systemu Bibliotekę Wydziału Teologicznego i utworzono z dwóch dotychczas funkcjonujących bibliotek: Biblioteki Katedry Akustyki i Biblioteki Instytutu Fizyki - Bibliotekę Wydziału Fizyki.

System tworzą: 8 bibliotek wydziałowych (Biblioteka Dydaktyczna Wydziału Biologii, Biblioteka Wydziału Chemii, Biblioteka Wydziału Fizyki, Biblioteka Wydziału Matematyki i Informatyki, Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych, Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji, Dwuwyzdziałowa Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Studiów Edukacyjnych i Biblioteka Wydziału Teologicznego) oraz 12 instytutowych i 4 katedralne. Poza tym w skład struktury wchodzi biblioteki: Obserwatorium Astronomicznego, Studium Nauczania Języków Obcych, Kolegium Języków Obcych, Biblioteka Ośrodka Kultury Austriackiej, Biblioteka i Czytelnia Brytyjska, Biblioteka Ośrodka *Alliance Française* i Ogródu Botanicznego.

W 1999 r. zorganizowano 13 spotkań z kierownikami bibliotek w celu omówienia problemów bieżących, a przede wszystkim problemów związanych z wdrażaniem systemu Horizon.

Stan etatowy bibliotek zakładowych wynosił na koniec roku 147½ etatów. W ramach tej liczby etatów pracowało 157 osób. W dwóch bibliotekach zdublowano etaty ze względu na długoterminowe zwolnienia lekarskie.

Rozkład ilościowy etatów na poszczególnych stanowiskach w grupie zawodowej bibliotekarzy przedstawia się następująco:

Grupa pracownicza	liczba etatów
- bibliotekarze dyplomowani	3
- służba biblioteczna	142½
- inżynierjno-techniczni	2

Struktura wykształcenia pracowników:

Wykształcenie	ilość osób	%
- wyższe	110	70%
- średnie	46	28%
- zasadnicze	1	2%

Obsada personalna poszczególnych jednostek nie uległa zasadniczym zmianom. Pracownicy ze średnim wykształceniem dominują w bibliotekach: Wydziału Prawa i Administracji, Instytutu Filologii Germańskiej i Instytutu Historii Sztuki.

Absencja chorobowa wynosiła 2.500 dni, tj. o 450 dni więcej w porównaniu z rokiem 1998. W przeliczeniu na 1 pracownika przypadło 16 dni zwolnienia lekarskiego. Statystykę zwolnień zawierają urlopy zdrowotne i macierzyńskie.

Z funduszu nagród 42 osoby otrzymały nagrodę III stopnia, 2 osoby - II stopnia i 2 osoby - I stopnia, tj. 29,3% ogółu pracowników. Poza tym 2 pracownikom przyznano nagrody jubileuszowe.

Średnia płaca zasadnicza obliczona na podstawie danych zamieszczonych w sprawozdaniach kształtuje się na poziomie 940 zł.

II. Finanse

Środki finansowe wykorzystane przez biblioteki określono na podstawie poszczególnych rodzajów wydatków. Zasady przyznawania budżetu przez wydziały, instytuty i katedry są bardzo różne. Część jest finansowana ze wspólnych środków finansowych, część ma fundusze wydzielone z poszczególnych kont tj. działalności statutowej, badań własnych i dydaktyki (biblioteki wydziałowe) na podstawie przedkładanych planów finansowych.

Głównym celem w polityce wydatkowania środków finansowych jest zakup książek i czasopism oraz prenumerata czasopism własnych i dopłata do prenumeraty czasopism zagranicznych otrzymywanych z Biblioteki Uniwersyteckiej na dany rok kalendarzowy. W dalszej kolejności można odnotować dodatkowe rodzaje kosztów związane z oprawą książek, zakupem sprzętu komputerowego i meblowego, materiałów biurowych, kodów kreskowych, modernizacją sieci teleinformatycznej, opłatami pocztowymi, itp.

Wydatkowanie środków finansowych w poszczególnych bibliotekach zakładowych przedstawiało się następująco:

Nazwa biblioteki	Wydatki ogółem	Wartość zainwentaryzowanych zbiorów
Biblioteka Dydaktyczna Wydziału Biologii	74287.02	39043.18
Biblioteka Wydziału Teologicznego	18025.63	-
Biblioteka Wydziału Chemii	299347.33	66997.78
Biblioteka Instytutu Filol. Klasycznej	15646.00	8391.00
Biblioteka Instytutu Filol. Polskiej	121051.76	99759.93
Biblioteka Katedry Sławistyki	9211.86	6775.97
Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji	71282.00	30612.51
Biblioteka Wydziału Fizyki	173823.80	50161.61
Biblioteka Obserwatorium Astronomicznego	7899.50	7899.50
Biblioteka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej	18787.94	15922.39
Biblioteka Instytutu Historii	68696.07	46836.07
Biblioteka Instytutu Historii Sztuki	105521.34	108401.73
Biblioteka Instytutu Prahistorii	41081.81	3831.65
Biblioteka Wydziału Matematyki i Informatyki	173485.00	97860.49
Biblioteka Instytutu Geologii	19856.00	18496.00
Biblioteka Wydz. Nauk Geograficznych i Geologicznych	104013.96	77216.26

Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Studiów Edukacyjnych	80981.41	61889.41
Biblioteka Instytutu Lingwistyki	52139.47	47373.79
Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej	97969.04	90269.10
Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej	68214.59	63788.24
Biblioteka Instytutu Filologii Romańskiej	77300.00	52803.00
Biblioteka Instytutu Filologii Rosyjskiej	53777.68	28974.06
Biblioteka Katedry Orientalistyki i Bałtologii	14738.43	33093.61
Biblioteka Katedry Glottodydaktyki i Translatoryki	29900.00	25489.00
Biblioteka Katedry Skandynawistyki	8958.06	8557.00
Biblioteka Ośrodka <i>Alliance Française</i>	753.44	753.44
Biblioteka Studium Nauczania Języków Obcych	3729.71	25856.00
Biblioteka i Czytelnia Brytyjska	11085.00	252.01
Biblioteka Ośrodka Kultury Austriackiej	6600.00	544.40
Biblioteka Kolegium Języków Obcych	26472.56	38345.24
Biblioteka Ogrodu Botanicznego	11356.74	4608.93
OGÓŁEM	1.865.993.15	1.258.803.30

Ogółem wydatki bibliotek zakładowych wyniosły: 1.865.993,15 zł, przy czym do inwentarza wpisano nabytki z różnych źródeł wartości 1.258.803,30 zł. Również dopłata do prenumeraty czasopism zagranicznych to kwota w wysokości 830.000 zł

Należy podkreślić, że część bibliotek sieci miała możliwości uzyskania funduszy z przyznanych środków inwestycyjnych uczelni z przeznaczeniem wyłącznie na zakup sprzętu komputerowego (Biblioteka Wydziału Fizyki, Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych).

Poza tym władze uczelni przyznały środki finansowe w kwocie 117.600 zł na rozpoczęcie prac nad retrokonwersją poszczególnych księgozbiorów specjalistycznych. W finansowaniu tego przedsięwzięcia uczestniczyły w 50% zainteresowane jednostki.

Zadania realizowano w następujących bibliotekach:

Nazwa biblioteki	Wielkość zbiorów zwartych	Kwota ogółem
Biblioteka Instytutu Filologii Klasycznej	46.222	3.600
Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej	123.702	14.400
Biblioteka Instytutu Prahistorii	21.115	1.200
Biblioteka Instytutu Geologii	7.244	7.200
Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych	37.668	10.800
Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Studiów Edukacyjnych	170.114	2.400
Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej	62.604	24.000

Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej	85.390	10.800
Biblioteka Instytutu Filologii Romańskiej	51.310	30.000
Biblioteka Instytutu Filologii Rosyjskiej	92.827	10.800
Biblioteka Katedry Skandynawistyki	22.008	2.400
Ogółem	755.922	117.600

W podsumowaniu należy podkreślić, że biblioteki nie posiadają funduszy własnych, a jeżeli mają to niewielkie kwoty uzyskane z tytułu wystawiania kart bibliotecznych. Te środki z reguły przeznaczane są na zakup książek i czasopism do wykorzystania wewnętrznego lub drobnego sprzętu technicznego na wyposażenie danej jednostki.

Ogólnie można stwierdzić, że biblioteki muszą dostosować swoje wydatki do wysokości przyznawanych funduszy. W znacznej ilości bibliotek odnotowano brak środków finansowych na zakup sprzętu komputerowego i prowadzenie remontów.

III. Gromadzenie

Głównym zadaniem polityki gromadzenia poszczególnych jednostek jest tworzenie zbiorów specjalistycznych. Podstawowymi źródłami bieżących wpływów są kupno, wymiana i dary.

Z ogólnego wpływu do zbiorów włączono 31.505 woluminówdruków zwartych i 13.428 woluminówczasopism polskich i zagranicznych. Stan ilościowy zainwentaryzowanych zbiorów jest o wiele wyższy w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Ogólny stan ilościowy zainwentaryzowanych zbiorów:

Rodzaj zbiorów	1998	1999
Wydawnictwa zwarte	1.277.719	1.465.974
Czasopisma	242.639	293.873
Zbiory specjalne	124.905	151.078
Ogółem	1.645.263	1.910.925

Stan ilościowy zbiorów na dzień 31.XII.1999 r. przedstawiał się następująco:

Nazwa biblioteki	Książki	Czasopisma	Zbiory specjalne
Biblioteka Wydziału Biologii	55 835	11 032	52 585
Biblioteka Wydziału Teologicznego	154 644	16 500	25 770
Biblioteka Wydziału Chemii	28 921	315	22 961
Biblioteka Instytutu Filologii Klasycznej	46 489	1 680	529
Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej	126 954	9 771	1 654
Biblioteka Kat. Sławistyki	10 187	469	186
Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji	114 095	43 660	101
Biblioteka Wydziału Fizyki	36 307	14 571	76
Biblioteka Obserwatorium Astronomicznego	9 339	5 264	2 189

Biblioteka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej	21 779	4 764	888
Biblioteka Instytutu Historii	121 050	38 346	16
Biblioteka Instytutu Historii Sztuki	49 592	10	20 968
Biblioteka Instytutu Prahistorii	21 367	35 619	710
Biblioteka Wydziału Matematyki i Informatyki	31 627	21 055	188
Biblioteka Instytutu Geologii	7 502	12 938	-
Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych	37 040	21 315	393
Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Studiów Edukacyjnych	172 181	5 461	1 061
Biblioteka Instytutu Lingwistyki	37 952	9 520	65
Biblioteka Instytutu Fil. Angielskiej	63 316	14 325	3 735
Biblioteka Instytutu Fil. Germańskiej	84 860	5 250	4 715
Biblioteka Instytutu Fil. Romańskiej	53 070	12 820	3 349
Biblioteka Instytutu Fil. Rosyjskiej	83 552	802	4 052
Biblioteka Katedry Orientalistyki i Bałtologii	4 520	868	311
Biblioteka Katedry Glottodydaktyki i Translatoryki	7 720	2 181	792
Biblioteka Katedry Skandynawistyki	22 626	552	22
Biblioteka Ośrodka <i>Alliance Française</i>	6 138	60	811
Biblioteka Studium Nauczania Języków Obcych	16 756	2 745	510
Biblioteka i Czytelnia Brytyjska	17 163	140	931
Biblioteka Ośrodka Kultury Austriackiej	6 311	255	689
Biblioteka Kolegium Języków Obcych	12 989	-	751
Biblioteka Ogródu Botanicznego	4 092	1 585	70
OGÓŁEM	1 465 974	293 873	151 078

Stan ilościowy zinwentaryzowanych zbiorów jest o wiele wyższy w porównaniu z rokiem ubiegłym, co wynika z faktu włączenia zbiorów Biblioteki Wydziału Teologicznego, jak również z prowadzenia bardziej szczegółowej statystyki dotyczącej czasopism. Powyższy przyrost zamyka się liczbą 265 662 woluminów.

Zbiory specjalne osiągnęły łącznie 151.078 jednostek (1998 - 124.905) Pozyskiwano je z różnych źródeł. Dominują wpływy pozyskiwane drogą kupna, co jest korzystne i zgodne z polityką gromadzenia. Nadal w zbiorach dominują prace dyplomowe i nadbitki, w mniejszym stopniu mapy i atlasy. Pojawiają się nowe rodzaje, jak CD-ROMY, dyskietki, płyty kompaktowe, itp. Cenne zbiory starodruków posiadają dwie biblioteki: Biblioteka Historii Sztuki (473 wol.), Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej (357 wol.).

Ważnym źródłem pozyskiwania zbiorów jest wymiana. W przypadku kilku bibliotek ma ona długoletnią tradycję i pozwala na zdobycie cennych materiałów konferencyjnych, seminaryjnych, regionalnych. Najszerszą wymianę wydawnictw zwartych i czasopism prowadzi Biblioteka Instytutu Filologii

Angielskiej (kontrahentów polskich - 215, zagranicznych - 1038), Biblioteka Instytutu Prahistorii (kontrahentów polskich - 43, zagranicznych - 217). W dalszej kolejności należy wymienić Bibliotekę Instytutu Filologii Romańskiej i Bibliotekę Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych.

Na podstawie zamieszczonych materiałów statystycznych odnotowano w niektórych jednostkach zbiory nieopracowane. Liczba tego typu wydawnictw waha się w granicach 38 750 woluminów w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

1997 - 26 566

1998 - 24 135

1999 - 38 750

Podsumowując można stwierdzić, że 50% ogółu bibliotek nie posiada zbiorów nieopracowanych. Duży procent zbiorów nie zainwentaryzowanych wynika z wpływających jednorazowo w dużych ilościach darów czy materiałów wymiany, łącznych wpływów z różnych źródeł, ilości udostępnień i obsady etatowej danej jednostki.

IV. Opracowanie

Większość jednostek prowadzi nadal tradycyjne katalogi (kartkowe): alfabetyczny, rzeczowy, zbiorów specjalnych, publikacji pracowników, itp. Do bibliotek, które wprowadziły wyłącznie katalog komputerowy zbiorów należą:

Biblioteka Dydaktyczna Wydziału Biologii,

Biblioteka Instytutu Filologii Romańskiej,

Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej,

Biblioteka Instytutu Geologii,

Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych.

Z powyższych danych wynika, że 20% bibliotek wprowadziło moduł opracowania. Natomiast pozostałe jednostki łączą katalog tradycyjny i komputerowy. Niski procent bazuje wyłącznie na katalogu kartkowym. Wynika to z braku przygotowania pracowników, obsady etatowej, jak również wyposażenia w sprzęt komputerowy.

Stan ilościowy opracowanych rekordów w systemie Horizon w poszczególnych bibliotekach przedstawia się następująco:

Biblioteka Dydaktyczna Wydziału Biologii - 923 rekordów

Biblioteka Wydziału Chemii - 420 rekordów

Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej - 120 rekordów

Biblioteka Instytutu Filologii Klasycznej - 550 rekordów

Biblioteka Obserwatorium Astronomicznego - 415 rekordów

Biblioteka Wydziału Matematyki i Informatyki - 953 rekordów

Biblioteka Instytutu Geologii - 480 rekordów

Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych - 720 rekordów

Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Studiów Edukacyjnych - 400 rekordów

Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej - 3.600 rekordów

Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej - 2.679 rekordów

Biblioteka Instytutu Filologii Romańskiej - 11.326 rekordów

Biblioteka Wydziału Fizyki - 250 rekordów

Biblioteka Katedry Skandynawistyki - 3.830 rekordów

Biblioteka Katedry Orientalistyki i Bałtologii - 300 rekordów

Ogółem: 26.966 rekordów

W ramach przeprowadzanej retrokonwersji zobowiązano się opracować 18.093 rekordy, które w dużym stopniu rozbudują tworzoną bazę bibliograficzną.

Do funkcjonujących katalogów włączono 64.211 kart katalogowych.

V. Udostępnianie

W zakresie udostępniania zbiorów do czytelni i poza bibliotekę odnotowano znaczny wzrost, o czym świadczą dane w kolejnych latach:

	1997	1998	1999
Czytelnia	1.043.131	1.053.458	1.122.303
Wypożyczalnia	475.383	542.194	680.286
Ogółem	1.518.514	1.595.652	1.802.589

Wzrost udostępniania pomiędzy rokiem 1998 a 1999 zamyka się liczbą 206.937. Dane zarejestrowane są mimo wszystko zanizone ze względu na przeprowadzane długoterminowe remonty w bibliotekach: Wydziału Prawa i Administracji (4 miesiące), Instytutu Prahistorii (2 miesiące), Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej (2 miesiące). O powyższej statystyce decyduje ilość studentów na poszczególnych kierunkach, jak i również cena podręczników. Poza tym bardziej szczegółowo jest prowadzona statystyka w tym zakresie.

Natomiast odnotowano znaczny spadek indywidualnych kont czytelniczych - 65.714 (1998 - 105.034). Liczba ta ogranicza się do grona bardziej stałych czytelników, może to również wynikać z braku dostępu do wypożyczalni i czytelni.

W bieżącym roku sprawozdawczym powiększyła się do 1.251 ilość miejsc w czytelniach (1998 - 1.072). W związku ze wzrostem czytelnictwa zaistniała konieczność adaptowania dodatkowych pomieszczeń na czytelnie. Do bibliotek posiadających większe czytelnie należą:

Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej - 112 miejsc

Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Studiów Edukacyjnych - 100 miejsc

Biblioteka Wydziału Teologicznego - 92 miejsca

Biblioteka Wydziału Matematyki i Informatyki - 83 miejsca

Biblioteka Instytutu Historii - 73 miejsca

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji - 72 miejsca

Biblioteka Wydziału Fizyki - 72 miejsca

Wskaźnik częstotliwości udostępniania księgozbiorów byłby o wiele wyższy przy uwzględnieniu odwiedzin wszystkich użytkowników. W niektórych czytelniach wprowadzono wolny dostęp do półek (Biblioteka Wydziału Fizyki, Biblioteka Katedry Glottodydaktyki i Translatoryki). W tych jednostkach korzystanie ze zbiorów nie jest rejestrowane. Stan etatowy i prace wdrożeniowe dotyczące systemu Horizon nie pozwalają na szczegółową statystykę w tym zakresie.

Udostępnianie poszczególnych rodzajów zbiorów do czytelni i poza bibliotekę przedstawiało się następująco w poszczególnych latach:

Rodzaj zbiorów	1997	1998	1999
Druki zwarte	840 681	940 701	1 042 428
Czasopisma	467 512	567 502	666 411
Zbiory specjalne	87 424	87 409	93 750
Ogółem	1 395 617	1 595 612	1 802 589

Powyższe zestawienie obrazuje, że najwięcej udostępnia się wydawnictw zwartych (podręczniki, skrypty, itp.). W mniejszym stopniu użytkownicy korzystają z czasopism. Zbiory specjalne wykorzystywane są zależnie od specyfiki kierunku studiów.

VI. Przechowywanie i konserwacja

Głównym zadaniem w tym zakresie jest porządkowanie i zabezpieczanie zbiorów. W analizowanym roku zakończono prace nad połączeniem zbiorów bibliotek: Katedry Akustyki i Instytutu Fizyki. W wyniku tego przedsięwzięcia powstała Biblioteka Wydziału Fizyki. Na szerszą skalę przeprowadzono skontrum i selekcję zbiorów (ubytkowano 1.488 woluminów), mając na uwadze znakowanie całego księgozbioru paskami i oklejanie kodami kreskowymi, jak również stopień ich wykorzystania. Sklasyfikowano zbiory wg nowego schematu rzeczowego. Również w Bibliotece Wydziału Teologicznego rozpoczęto prace porządkowe na szerszą skalę związane przede wszystkim z założeniem inwentarzy, ustaleniem stanu majątkowego, czyli wartości posiadanego księgozbioru.

Przede wszystkim w okresie letnim przeprowadzono porządkowanie zbiorów, w związku z otrzymaniem dodatkowych pomieszczeń w bibliotekach: Instytutu Historii, Zakładu Muzykologii, Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej, Instytutu Filologii Germańskiej.

Odnotowano w kilku jednostkach częściowe skontrum wydzielonych zbiorów w obrębie księgozbioru.

W związku z wdrażaniem systemu Horizon dokonano centralnego zakupu kodów kreskowych w celu oznakowania zbiorów i przygotowania do udostępniania komputerowego.

Dezynsekcji poddano 340 starodruków w Bibliotece Zakładu Muzykologii, zlecając tego typu prace Bibliotece Uniwersyteckiej.

W skali bibliotek zakładowych oprawiono 4.117 woluminów. Mała liczba wykonanych opraw wynika z braku środków finansowych na ten cel, przy wzrastających kosztach usług introligatorskich.

Tradycyjnie przeprowadzano selekcję zbiorów, selekcjonując zbiory mało wykorzystywane, zdezaktualizowane i zacytane.

VII. Komputeryzacja

Mając na uwadze prawidłowe wdrażanie systemu Horizon oraz wykazany w przeprowadzonej ankiecie stan przygotowania bibliotek zakładowych, biblioteki skoncentrowały się przede wszystkim na działaniach w zakresie:

1. uzupełniania i modernizacji posiadanego sprzętu komputerowego,
2. uzyskania środków finansowych na retrokonwersję.

Realizując powyższe zadania przy nawiązaniu współpracy z władzami dziekańskimi, kilka bibliotek uzyskało fundusze ze środków inwestycyjnych uczelni na zakup nowych komputerów i sprzętu uzupełniającego (Biblioteka Wydziału Fizyki, Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych).

Poza tym należy podkreślić, że centralnie zamówiono dla bibliotek czytniki kodów kreskowych w ilości 31 sztuk na kwotę 39.000 zł. Wyposażenie bibliotek w tym zakresie wiąże się z wprowadzeniem modułu udostępniania. Udostępnianie zbiorów komputerowe prowadzą w skali sieci dwie biblioteki: Wydziału Matematyki i Informatyki oraz Biblioteka Dydaktyczna Wydziału Biologii.

W wyniku przeprowadzonych rozmów z władzami uczelni uzyskano środki finansowe na retrokonwersję dla 11 zainteresowanych bibliotek. W wyniku ostatecznych ustaleń do finansowania w 50% włączyły się jednostki wydziałowe, instytutowe i katedralne.

W dalszym ciągu były prowadzone szkolenia dla pracowników w zakresie kolejnych modułów.

Biblioteki zakładowe opracowały karty magnetyczne dla studentów I roku wszystkich kierunków w ramach wydziałów w związku z otwarciem wypożyczalni dydaktycznej Biblioteki Uniwersyteckiej.

Najważniejszymi problemami, jakie pozostały nadal przy wdrażaniu komputeryzacji są:

1. brak aktywnych gniazd sieciowych w pomieszczeniach,
2. brak podłączenia do sieci ogólnouczelnianej n/w bibliotek:
  - Wydziału Prawa i Administracji,
  - Ośrodka Kultury Austriackiej,
  - Czytelni Brytyjskiej,
  - Ogrodu Botanicznego.

Również kontynuowane są prace związane z konwersją zbiorów funkcjonujących w systemie Sowa (Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej, Biblioteka Instytutu Filologii Klasycznej, Biblioteka Instytutu Historii Sztuki i Instytutu Historii).

VIII. Działalność informacyjna

We wszystkich jednostkach organizowane są wystawy nowości. Częstotliwość ich jest uzależniona od ilości wpływów z różnych rodzajów źródeł, jak również od zainteresowania użytkowników. Najczęściej nowe wpływy wystawiane są 2 do 3 razy w miesiącu.

Ważniejsze wystawy tematyczne zostały przygotowane przez poniżej zamieszczone biblioteki:

- Biblioteka Instytutu Filologii Polskiej: *80-lecie Polonistyki Poznańskiej*
- Biblioteka Wydziału Chemii: *Światowe wydawnictwa chemiczne*
- Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji: *Dni Książki Prawniczej*
- Biblioteka Instytutu Historii: *Publikacje pracowników w okresie pięcioletnim.*
- Biblioteka Zakładu Muzykologii: *Prof. Alicja Karłowska-Kamzowa 1935-1999.*
- Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej: *Teksty współczesnych pisarzy brytyjskich i kanadyjskich; Teksty staroangielskie*
- Biblioteka Instytutu Filologii Rosyjskiej: *Ikony, Ogniem i mieczem - H. Sienkiewicz Ukrainiana*
- Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej: *Publikacje naukowe prof. Ulricha Engla - 70 lecie*
- Biblioteka i Czytelnia Brytyjska: *Współcześni pisarze brytyjscy Nowa powieść brytyjska Wielka Brytania - dzisiaj*
- Ośrodek Alliance Francaise Regions de France: *Balzac Europe de quinze*

Największe osiągnięcia w dziedzinie wystawienniczej ma Ośrodek Kultury Austriackiej, który zorganizował również szereg wieczorów autorskich i teatralnych.

IX. Dydaktyka

Pracownicy bibliotek zakładowych uczestniczą w procesie dydaktycznym poprzez prowadzenie zajęć w ramach swoich dyscyplin naukowych (Instytut Prahistorii, Obserwatorium Astronomiczne), jak również organizowanie zajęć dla studentów I roku. Ważne jest zapoznanie słuchaczy pierwszych lat studiów z regulaminem udostępniania zbiorów w danej bibliotece, schematem katalogu, wykazem podręczników obowiązujących w toku studiów.

Bibliotekarze biorą udział w pracach naukowo-badawczych poszczególnych wydziałów, instytutów czy zakładów. Do tej grupy należą pracownicy Biblioteki Instytutu Prahistorii, Biblioteki Instytutu Historii Sztuki, Biblioteki Instytutu Filologii Rosyjskiej. Ogółem opublikowano 41 artykułów i notatek.

Poza tym duża grupa osób była włączona w organizowanie konferencji naukowych lub osobiście uczestniczyła w nich wygłaszając referaty. Najaktywniejsza była w tym względzie Biblioteka Instytutu

Filologii Rosyjskiej (wzięli udział w: Światowym Kongresie Stowarzyszenia Nauczycieli Języka i Literatury Rosyjskiej, Międzynarodowa Konferencja - Kowno i Mińsk).

Należy podkreślić, że 3 osoby ukończyły Podyplomowe Studium Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowe we Wrocławiu (Biblioteka Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych). Poza tym jedna osoba zaliczyła egzamin państwowy na bibliotekarza dyplomowanego (Biblioteka Wydziału Chemii).

X. Remonty i modyfikacje

W analizowanym roku sprawozdawczym przeprowadzono poważny remont w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji (4 miesiące). Prace remontowe dotyczyły wymiany instalacji grzewczej, malowania pokoi i uzupełnienia okablowania wewnętrznej sieci komputerowej.

Kolejna jednostka, która prowadziła remont, to Biblioteka Instytutu Prahistorii (2 miesiące) - obejmował adaptację dodatkowego pomieszczenia na czytelnię i malowanie pokoi.

Biblioteka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej prowadziła remont w związku z adaptacją pomieszczenia na pracownię komputerową, również zamontowała nowe regały.

Biblioteka Instytutu Historii powiększyła czytelnię o 14 miejsc dla użytkowników.

Biblioteka Wydziału Matematyki i Informatyki umożliwiła pracownikom naukowym i doktorantom wejście do pomieszczeń bibliotecznych poza godzinami pracy za pomocą karty magnetycznej z dniem 1.XII.1999 r.

W Bibliotece Instytutu Filologii Angielskiej czytelnię czasopism przekształcono w pracownię multimedialną.

Należy podkreślić, że kolejne biblioteki oczekują na środki finansowe z przeznaczeniem na prace remontowe.

Podsumowując problemy w bibliotekach systemu biblioteczno-informacyjnego, to:

- podłączenie do sieci ogólnouczelnianej 4 bibliotek,
- uaktywnienie gniazd sieciowych w pomieszczeniach bibliotecznych,
- uzyskanie środków finansowych na kontynuowanie retrokonwersji księgozbiorów,
- wyznaczenie centralnego serwisu do opieki technicznej nad sprzętem komputerowym,
- kontynuowanie szkoleń w zakresie dalszych modułów związanych z wdrażaniem systemu Horizon.
- wyposażenie bibliotek w sprzęt komputerowy,
- zwiększenie obsady etatowej w poszczególnych jednostkach w początkowym etapie komputeryzacji.

opracowała Danuta Czaja

